

УДК 78.421

DOI 10.32782/2224-0926-2025-1-52-14

Фу Юань

аспірант третього року навчання

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

<https://orcid.org/0009-0009-5412-888X>

РЕТРОСПЕКТИВА СТАНОВЛЕННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ ФОРТЕПІАННИХ ТВОРІВ Н. НИЖАНКІВСЬКОГО ЗА ЖИТТЯ КОМПОЗИТОРА

Фортепіанну творчість Нестора Нижанківського в наш час уже можна вважати успішно закріпленою у виконавській традиції після умисних замовчувань у радянський час. Доволі міцно закріпилися його композиції для фортепіано в сучасній українській педагогічній і концертній практиці. У навчальні програми міцно увійшли п'єси з його альбому мініатюр «Фортепіанні твори для молоді», активно виконуються «Інтермецо», «Вальс», «Коломийка», децю рідше «Прелюдія і fuga» та «Мала сюїта», які вимагають більшої виконавської зрілості. У дослідженні фортепіанного доробку Н. Нижанківського цікавим і необхідним завданням є відтворення ретроспективи формування виконавської традиції його фортепіанних творів за життя композитора: власні прочитання, перелік осіб піаністів і здійснених ними першовиконань, твори, що входили до їхнього сталого виконавського репертуару, дедикації, концертні, гастрольні виступи чи радіотрансляції, програми виконавців в еміграції, реалізовані ними аудіозаписи. Це дає можливість відслідкувати сприйняття творів митця сучасною йому аудиторією, а також схарактеризувати виконавські засоби найяскравіших представників української фахової піаністики. Першовиконавцем та інтерпретатором власних творів нерідко поставав сам автор. Травма руки змусила композитора зосередитися на концертмейстерській діяльності, проте він неодноразово виступав і як соліст із виконаннями власних творів: «Спомин», «Фантазія», «Коломийка», «Прелюдія і fuga на народну тему».

Фортепіанну спадщину Нестора Нижанківського за його життя інтерпретували видатні представники української піаністики (Любка Колесса, Роман Савицький, Галя Левицька, Дарія Гординська-Каранович). Завдяки цьому, вона була добре відомою українській громаді Львова й діаспорним осередкам, транслювалася по радіо, слугувала дидактичним матеріалом для юних піаністів. Висвітлення в пресі й наукових розвідках того часу конкретних концертних подій дає змогу скласти картину тогочасних суспільних реакцій, престижності й конкурентоздатності його творів на міжнародних теренах і засвідчує визнання високих мистецьких і піаністичних якостей його фортепіанної творчості. Рецензії того часу показують сформовану виконавську традицію, насильно перервану в радянську епоху.

Ключові слова: український фортепіанний репертуар, концертне виконавство, мистецтво інтерпретації, виконавська традиція.

Fu Yuan. Retrospective of the formation of the performing tradition of N. Nyzhankivskyi's piano works during the composer's lifetime

The piano compositions of Nestor Nyzhankivskyi can now be considered successfully entrenched in the performing tradition, despite the prolonged silences imposed during the Soviet era. His compositions for piano have since taken root in both contemporary Ukrainian pedagogical practice and concert practice. The miniature pieces collected in his Piano Works for Youth have found a secure place in educational curricula, with selections such as "Intermezzo", "Waltz", and "Kolomyika" frequently performed. The "Prelude and Fugue" and "Small Suite", demanding

greater interpretive maturity, are somewhat less commonly heard. In exploring N. Nyzhankivskyi's piano works, an intriguing and essential task emerges: to reconstruct a retrospective of the formation of the performing tradition of his piano works during his own lifetime. This includes his personal readings, a roster of pianists who premiered his works, the pieces that formed their core repertoire, dedications, concert tours, radio broadcasts, and the programs of performers in exile, alongside the recordings they made. Such an investigation reveals the reception of the composer's works among his contemporaneous audiences and provides insight into the interpretative approaches of some of Ukraine's most esteemed pianists. The composer himself frequently assumed the role of premiere performer and interpreter of his own works. A hand injury led him to focus predominantly on his role as an accompanist, yet he occasionally performed as a soloist, presenting works such as "Memory", "Fantasy", "Kolomyika" and "Prelude and Fugue on a Folk Theme".

During his lifetime, Nestor Nyzhankivskyi's piano works were interpreted by prominent representatives of Ukrainian pianists (Lyubka Kolessa, Roman Savytskyi, Halya Levitska, Dariya Gordynska-Karanowych). Through these pianists, his music became well-known in the Ukrainian community of Lviv and diaspora centers. His compositions were broadcast on the radio and served as valuable pedagogical material for aspiring pianists. The press coverage and scientific research from that era, both regarding specific concert events and those dedicated directly to the composer himself, allow for a vivid picture of the public's response to his music. This body of work attests to the prestige and international competitiveness of his compositions, underscoring the recognition of the artistic and pianistic excellence inherent in his works. It testifies to the established performing tradition, forcibly interrupted in Soviet times.

Key words: Ukrainian piano repertoire, concert performance, art of interpretation, performing tradition.

Вступ. Фортепіанну творчість Нестора Нижанківського в наш час уже можна вважати успішно закріпленою у виконавській традиції після умисних замовчувань у радянський час. Доволі міцно закріпилися його композиції для фортепіано в сучасній українській педагогічній і концертній практиці. Зараз складно уявити навчальні програми без п'єс з його альбому мініатюр «Фортепіанні твори для молоді» (зокрема, перевиданих у 2019 році за підтримки Методичного кабінету навчальних закладів мистецтв і культури при департаменті з питань культури, національностей та релігій ЛОДА з цінними автобіографічними коментарями Тетяни Воробкевич і численними родинними фото адресатів посвят творів цього циклу). Окрім них, доволі активно виконуються «Інтермеццо», «Вальс», «Коломийка», дещо рідше «Прелюдія і fuga» та «Мала сюїта», які вимагають більшої виконавської зрілості. Однак досі рідкісними залишаються зафіксовані студійні аудіозаписи творів.

У дослідженні фортепіанної спадщини Н. Нижанківського цікавим і необхідним завданням є відтворення ретроспективи формування виконавської традиції його фортепіанних творів за життя композитора: власні виконання, перелік осіб піаністів і здійснених ними першовиконань, їхнього репертуару, дедикації, концертні, гастрольні виступи чи радіотрансляції, програми виконавців в еміграції, реалізовані аудіозаписи.

Матеріали та методи. Хоча композиторська спадщина митця відносно невелика, увага до його доробку й в українській музикознавчій літературі є значною: найрізноманітніші аспекти його творчості розкривають дисертації Наталії Костюк «Музична культура Західної України 20–30-х років XX століття: ідеї поступу і розвиток національних традицій», Оксани Мартиненко «Музична діяльність українських емігрантів у міжвоєнній Чехословаччині (джерелознавчий аспект дослідження)», Оксани Фрайт

«Особливості втілення принципу програмності в українській фортепіанній музиці» й Романа Стельмашука «Модерністичні тенденції у творчості українських композиторів Львова 20–30-х років XX ст.: естетичні та стильові ознаки в контексті епохи», розвідки Стефанії Павлишин, Любові Кияновської, Романа Сов'яка, Нелі Пастеляк та ін. З огляду на обрану тему, особливу цінність мають розвідки, присвячені діяльності Н. Нижанківського як піаніста, інтерпретації його фортепіанної творчості сучасниками й виконавцями наступних генерацій, музикознавчому аналізу його фортепіанної спадщини. Серед них особливою цінністю вирізняються праці Юрія Булки, Наталії Кашкадамової, Уляни Молчко. Проте етапність входження фортепіанного доробку композитора у виконавську традицію в них не виокремлюється в спеціальну наукову проблему. З огляду на це, для дослідження обрано історичний, ретроспективний і структурно-системний методи.

Результати. Сформувати ретроспективу входження фортепіанних творів Нестора Нижанківського у виконавську практику можливо за рецензіями в українській і діаспорній пресі, укладеними сучасниками митця: Василем Барвінським, Станіславом Людкевичем, Зеновієм Лиськом та ін. Важливим джерелом даних також є коментований опис фортепіанного спадку митця І. Соневицьким як музикантом-сучасником і свідком особистих контактів і низки життєвих ситуацій композитора. Це дає можливість відслідковувати сприйняття творів митця сучасною йому аудиторією, а також охарактеризувати виконавські засоби найяскравіших представників української фахової піаністики. Із цією метою проаналізовано архівну пресу (анонси, рецензії), а також афіші, програми концертних виступів окремих виконавців, спогади сучасників, мемуарні праці.

Першовиконавцем та інтерпретатором власних творів нерідко поставав сам автор. Травма руки зумовила композитора зосередитися на концертмейстерській діяльності, однак слухачам пощастило почути його як соліста з виконаннями власних творів: «Спомин» (Інститут М. Драгоманова в Празі, 18 грудня 1926 року), «Фантазія» (зала «Умелецької Беседи» січень 1929 року), «Коломийка» (концерт-вечір «Новини української музики» 20 березня 1929 року, Музично-літературний вечір червоної калини, 18 січня 1930 року, обидва у великій залі Музичного товариства ім. М. Лисенка, львівський театр «Nowości», січень 1930 року, театр «Colossuet», 7 липня 1930 року), «Коломийка» та «Прелюдія і fuga» (Черче, 23 липня 1934 року). Його виступ у Празі (як доцента музичного відділу) на святі Українського високого педагогічного інституту ім. М. Драгоманова, присвяченому пам'яті патрона закладу (Прага, 18 грудня 1926 року, зала «Глагола Празького»), був дуже резонансним: «... гучними оплесками зустріла публіка появу композитора д-ра Н. Нижанківського, що виконав на фортеп'яні соло «Спомин» – свій новий твір, повний контрастів із недавнього минулого»¹. Цей твір автор присвятив Платоніді Щуровській-Росиневич, колишній асистентці хору О. Кошиця, диригентці мішаного хору Інституту, який у цій же програмі виконав хоровий твір Н. Нижанківського «Поклик до братів славян» на слова М. Драгоманова.

У березні 1929 року вже у Львові в програмі масштабного концерту-вечора «Новини української музики» у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка вперше у виконанні автора прозвучала віртуозна «Коломийка»². Хоча в анонсі на концертну програму Музично-літературного вечора видавництва «Червона Калина» з нагоди відвідин Олександра Олеся 20 січня наступного року говориться: «... в музичній частині між іншими

¹ Обідний М. Свято Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі. *Діло*. 1927. № 5. 06.01. С. 1.

² Новинки. *Діло*. 1929. № 58. 16.03. С. 5.

невиконувані ще досі у Львові пісні Нестора Нижанківського до слів Олеся «Прийди, прийди», до слів Купчинського «Засумуй, трембіто», фортеп'яновий твір Н. Нижанківського «Коломийка» (1921), виконаний автором і В. Барвінським «Листок з альбому» (1929). Оба фортеп'янові твори не виконувані досі у Львові»³.

7 липня 1930 року відбувся у Львові в залі театру «Colossuem» концерт, улаштований з нагоди 25-літнього ювілею «Взаємної Помочі Українського Учителства». Оглядач події, констатувавши високі мистецькі якості концертмейстерської майстерності Н. Нижанківського щодо супроводу співаків і хорів, окремо відзначив і його яскравий сольний виступ: «Наш відомий вже композитор Н. Нижанківський виконав три невеликі твори, а саме: В. Барвінського: «Листок до альбому», Ст. Людкевича: «Листок до альбому», власний твір «Коломийку». Всі наведені твори виконав він під мистецьким оглядом без заміту. Спеціально платно виконав Людкевича «Листок до альбому», твір, про який треба сказати, що в нім мало нот, та багато музики, що шановному інтерпретаторові вповні вдалось якраз це у ньому висказати»⁴.

У підсумковій праці «Українська новітня фортепіанова творчість» Зиновій Лисько дає характеристику фортепіанній спадщині композитора, яка виявляє типові риси сесційного стилю: «Багато спільних рис має з Барвінським Нестор Нижанківський, але його лірика проявляє часто прикмети сентиментальности, а в місцях кульмінаційних – вибухи патосу. У його творчості стрічаємо всюди хроматизми, або в мельодиці, або в хроматичному веденні гармоній, а крім того характеризує його часте майстерне вживання контрапункту (Прелюдія і Фуга на нар. мотив, Варіації на народню тему, Мала суїта, кілька фуг, Пасакалія і Фуга на Б. А. Ц. Г. (Бах), Мініатюри для молоді й ін.)»⁵.

Визначною інтерпретаторкою творів Н. Нижанківського стала Любка Колесса. У її репертуарі були «Прелюдія і фуга» (виконувала у 1920-х роках в Італії), «Імпровізації на українську народну пісню» (першовиконання 1925 року у Львові), «Варіації на українську тему» – твір, написаний автором спеціально для неї (1928 року в Харкові), а також «Відповідь на картку з Мадриду», «З могого дневника», «Мала сюїта». Її виступи послідовно висвітлювалися в україномовній пресі. Завдяки її концертній діяльності ім'я композитора було відомим на землях радянської України. Зокрема, після виступів піаністки в Харкові в березні 1929 року в залі Держкнигозбірні, Діловому клубі та будинку літератури ім. Е. Блакитного, у газеті «Комуніст» було розміщено докладну рецензію В. Костенка (передруковану газетою «Діло»), присвячену й виконавським якостям піаністки, й аналізу творів із її репертуару: «На особливу увагу заслуговують варіації на українські теми композитора Н. Нижанківського. Авдиторія була приємно здивована, почувши такий дуже складний з технічного боку й досить цінний художньо твір. До речі, цей факт свідчить, як ще кепсько ми ознайомлені із сучасною музичною культурою західних земель. В нашій наддніпрянській фортеп'яновій літературі тепер майже нема творів великих форм. Отже, вже тільки цим широко розвинені формальною будовою варіації Нижанківського повинні зайняти чільне місце в українській сучасній музиці. Правда, суворо аналізуючи цей твір, можна побачити деяку невитриманість гармонічної будови (спочатку дуже простої, а в середині досить гострої), слабку поєднаність окремих варіацій і небажаний нахил до не досить обґрунтованих технічних пасажів. Але всі ці хиби непомітні, порівняно з великими художніми вартостями цього твору. Л. Колесса

³ Музично-літературний Вечір Червоної Калини. Новинки. *Діло*. 1930. № 12. 18.01. С. 4.

⁴ [Лука Сич]. З концертової салі. Ювілейний концерт ВПУУ. *Діло*. 1930. № 155. 17.07. С. 5.

⁵ Лисько З. Українська новітня фортепіанова творчість. *Діло*. 1935. № 278. 18.10. С. 5.

дуже чуло в елегантних місцях і з бравурним блиском у швидких чудово виконала варіації Нижанківського»⁶.

Її світове визнання як піаністки не лише було гарантією високомистецької інтерпретації, а й надавало творам Н. Нижанківського особливої суспільної ваги, привертало до них увагу як до композицій найвищого художнього рівня. Водночас уведення до концертних програм конкурентоздатних творів українського автора слугувало демонстрацією національної ідентичності для самої славетної піаністки, більша частина життя якої минула за межами Батьківщини. Так, на шпальтах газети «Діло» в квітні 1937 року читаємо: «Любка Колесса 8, ц. м. виступила в Лондоні (у Grottrian Hall) зі своїм концертом. У програмі були твори Баха, Шопена, Нижанківського (Варіації на українські народні пісні) та Шумана. Прегарно видані програмки були прикрашені портретом піаністки. На однім з рекламових листків представлено її в українським народнім строї»⁷.

Яскравою інтерпретаторкою фортепіанної творчості митця була Галя Левицька. Вона підготувала й коментувала «Твори для молоді» Н. Нижанківського в малій залі ВМІ у квітні 1936 року. У межах одного концерту було продемонстровано публічну апробацію та методичні рекомендації дидактичного репертуару⁸. У квітні 1937 року в її виконанні на сцені прозвучали «Мала сюїта», «Прелюдія і fuga на українську тему». Важливою сферою популяризації виконавського мистецтва міжвоєнної доби було радіо. Години, відведені для українських передач на Львівському радіо, максимально продуктивно використовувалися для виконань академічної музики. На пошанування роковин смерті митця, 15 квітня 1942 року по радіо прозвучала програма з творів композитора, у якій визнана львівська піаністка Галя Левицька «виконала із справжнім мистецтвом» «Прелюдію і фугу на українську тему»⁹.

З каталогів Ігоря Соневицького відомо про виконання творів Н. Нижанківського його учнем, Романом Климкевичем («Народна пісня», «Марш» *fis-moll*)¹⁰.

Значною мірою до популяризації доробку Н. Нижанківського долучився Роман Савицький: він уперше у Львові виконав «Малу сюїту» (зала Музичного товариства ім. М. Лисенка, квітень 1934 року), низку фортепіанних творів у Стрию (листопад 1936 року), у програмах Львівського радіо в його виконанні прозвучали «Інтермецо» (1937), «Прелюдія і fuga» (1938), а також у пам'ять про композитора в концертах до річниць його смерті виконані «Фуга на народну тему», «Мала Сюїта», «Інтермецо» (жовтень і листопад 1942 року, Літературно-мистецький клуб), у радіотрансляції концерту виконані вокальні й фортепіанні твори композитора (19.02.1943).

Твори Н. Нижанківського ввійшли до програми сольного концерту Романа Савицького в залі МТЛ у квітні 1934 року. До кожного твору композитора піаніст і музикознавець підготував анотацію в програмці. Цінно, що рецензентка концерту Іванна Прийма-Шмериковська (сама прекрасна піаністка й оперна співачка) приділила увагу

⁶ Любка Колесса на В. Україні. Тріумф нашої піаністки в Києві й Харкові. *Діло*. 1929. № 71. 31.03. С. 3.

⁷ Новинки. Любка Колесса. *Діло*. 1937. № 80. 13.04. С. 8.

⁸ Показ фортепіанових творів Нестора Нижанківського і Василя Барвінського для дітей та молоді. *Діло*. 1936. Ч. 76. 04.04. С. 6.

⁹ Пам'яті Н. Нижанківського. Концерт творів композитора у львівському радіо. *Львівські вісті*. 1942. № 81. 16.04. С. 3.

¹⁰ Соневицький І. Композиторська спадщина Нестора Нижанківського. Записки НТШ : Праці музикознавчої комісії. Львів, 1993. Т. CCXXVI. С. 341.

і творам, й інтерпретаціям піаніста: «... переконаємося з радістю, що розвій таланту нашого концертанта йде сміливе по простій лінії до гори. П. Савицький панує над інструментом, скаля виразовості у нього поширилася, виконання оперте на передуманні творів і творчій музикальності... Цікаво нам було почути (вперше у Львові) «Малу Суїту» Нижанківського. Це збір листів до «вимріяної», які насправду роблять настрої та приковують увагу. Головно частина про «ніжність рук» повна такої шляхотної мелодії та виразу, що по її скінченні хотілося сказати: ще раз. Твори Нижанківського, повні рефлексії та задумчивості, знаходять у Савицьким все знаменитого інтерпретатора. Він не розніжнює їх, а навпаки підходить до них здецидовано та з енергією і видно, що так треба»¹¹.

На відзначенні роковин Листопадового зриву 1 листопада 1936 року в Стрию єдиним піаністом-виконавцем у масштабній концертній програмі був Роман Савицький: «З черги проф. Р. Савицький відіграв на фортепіані твори Н. Нижанківського, Л. Ревуцького і В. Барвінського»¹².

19 лютого 1943 року транслювався півгодинний концерт вокальних і фортепіанних творів Нестора Нижанківського у виконанні Марії Сабат-Свірської (сопрано) і Романа Савицького (фортепіано)¹³.

5 жовтня 1942 року Спілка праці українських музик (організація, яка в умовах нацистської окупації трансформувалася із «Союзу Українських Професійних Музик») ушановувала пам'ять свого першого голови Нестора Нижанківського концертом його творів у Літературно-мистецькому клубі із вступним словом В. Барвінського. Серед фортепіанних композицій тут прозвучали твори «Фуга на народну тему», «Мала Сюїта» та «Інтермеццо» у виконанні Романа Савицького. У рецензії на цю мистецьку подію З. Лисько відзначив: «Це тип галицького музики нового покоління, що інакше, як інші давніші композитори, від стіп до голови був озброєний справжнім мистецьким умінням і композиторською технікою, які при визначному таланті могли були його поставити в перші ряди разом з музичними майстрами інших націй Європи»¹⁴.

Одна з найуспішніших випускниць-піаністок ВМІ, Дарія Гординська-Каранович виконувала твори Н. Нижанківського в еміграції. Зокрема, у радіопрограмі Deutschland Sender 30 березня 1939 року в її виконанні прозвучала «Мала сюїта». Про можливість послухати цю трансляцію у Львові спеціально повідомлялося в пресі¹⁵. У залі Й.С. Баха в Берліні 11 липня 1942 року Націоналістична організація українських студентів Великої Німеччини (НОУС) влаштувала «Вечір українського співу й музики», у якому взяли участь представники громадської, наукової й мистецької сфери української громади в Німеччині. Тут Д. Гординська-Каранович поряд із творами В. Барвінського й М. Колесси винесла на сцену «Малу сюїту» Н. Нижанківського¹⁶.

Рецензія професора Т.В. Вернера на вечір фортепіанної музики 19 квітня 1947 року у Віденській залі Mozarteum у Зальцбурзі, написана для німецькомовного видання «Neue

¹¹ Приймова І. З концертної зали. Роман Савицький, піаніст. *Діло*. 1934. № 98. 18.04. С. 7.

¹² Листопадові роковини в Стрию. *Діло*. 1936. № 250. 05.11. С. 5.

¹³ Що приносить день... *Львівські вісті*. 1943. № 36. 19.02. С. 3.

¹⁴ Лисько З. З концертної зали. Пам'яті Нестора Нижанківського. Концерт у Літературно-мистецькому Клубі. *Львівські вісті*. 1942. Ч. 226 (350). 6.10. С. 3.

¹⁵ Радіоконцерт піаністки Дарії Каранович-Гординської. *Діло*. 1939. № 72. 29.03. С. 9.

¹⁶ Каранович, Сушко, Антонович і Старицький концертували в залі Баха (Від нашого кореспондента). *Львівські вісті*. 1942. № 160. 19.07. С. 3.

Тage», в українському перекладі подавалася в україномовній періодиці, що свідчить про велике суспільне зацікавлення цією сферою українського життя. Зокрема, у ній відзначалося: «Підносимо як особливо зискуєче потягнення її завжди зацікавлюючої гри, гарне й досконале здійснювання внутрішньо відчутної картини: намір і проведення виходять з однакової джерельної сфери природньої радості звуку та його одушевленого формування»¹⁷.

Висновки. Фортепіанна творчість Нестора Нижанківського виконувалася як самим автором за його життя, так і багатьма видатними українськими піаністами: Любкою Колессою, Романом Савицьким, Галею Левицькою, Дарією Гординською-Каранович. Завдяки цьому, твори Н. Нижанківського були добре відомими українській громаді Львова й діаспорним осередкам, трансливалися по радіо, слугували дидактичним матеріалом для юних піаністів. Висвітлення в пресі й наукових розвідках того часу, присвячених як конкретним концертним подіям, так і постаті самого композитора безпосередньо, дає змогу скласти картину тогочасних суспільних реакцій, свідчить про престиж і конкурентоздатність його творів на міжнародних теренах, також про визнання високих мистецьких і піаністичних якостей його фортепіанного доробку. Рецензії того часу показують сформовану виконавську традицію, яка, на жаль, була насильно перервана в радянську епоху.

Література

1. Вернер Т.В. Дарія Каранович. *Нові дні* (Зальцбург). 1947. № 17. 27.04. С. 3.
2. Каранович, Сушко, Антонович і Старицький концертували в залі Баха (Від нашого кореспондента). *Львівські вісті*. 1942. № 160. 19.07. С. 3.
3. Листопадіві роковини в Стрию. *Діло*. 1936. № 250. 05.11. С. 5.
4. Лисько З. З концертної залі. Пам'яті Нестора Нижанківського. Концерт у Літературно-мистецькому Клубі. *Львівські вісті*. 1942. Ч. 226 (350). 6.10. С. 3.
5. Лисько З. Українська новітня фортепіанова творчість. *Діло*. 1935. № 278. 18.10. С. 5.
6. [Лука Сич]. З концертної салі. Ювілейний концерт ВПУУ. *Діло*. 1930. № 155. 17.07. С. 5.
7. Любка Колесса на В. Україні. Тріумф нашої п'яністки в Києві й Харкові. *Діло*. 1929. № 71. 31.03. С. 3.
8. Музично-літературний Вечір Червоної Калини. Новинки. *Діло*. 1930. № 12. 18.01. С. 4.
9. Новинки. *Діло*. 1929. № 58. 16.03. С. 5.
10. Новинки. Любка Колесса. *Діло*. 1937. № 80. 13.04. С. 8.
11. Обідний М. Свято Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі. *Діло*. 1927. № 5. 06.01. С. 1.
12. Пам'яті Н. Нижанківського. Концерт творів композитора у львівському радіо. *Львівські вісті*. 1942. № 81. 16.04. С. 3.
13. Показ фортепіанових творів Нестора Нижанківського і Василя Барвінського для дітей та молоді. *Діло*. 1936. Ч. 76. 04.04. С. 6.
14. Приймова І. З концертної салі. Роман Савицький, п'яніст. *Діло*. 1934. № 98. 18.04. С. 7.
15. Радіоконцерт п'яністки Дарії Каранович-Гординської. *Діло*. 1939. № 72. 29.03. С. 9.
16. Соневицький І. Композиторська спадщина Нестора Нижанківського. Записки НТШ : Праці музикознавчої комісії. Львів, 1993. Т. ССXXVI. С. 334–352.
17. Що приносить день... *Львівські вісті*. 1943. № 36. 19.02. С. 3.

¹⁷ Вернер Т.В. Дарія Каранович. *Нові дні* (Зальцбург). 1947. № 17. 27.04. С. 3.